

Výzkumný ústav
lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Důsledná prevence a spolupráce lesníků s hasiči může pomoci ve zdolávání lesních požárů

Strnady – 6. prosince 2018 – Nedbalost lidí, kteří v lese navzdory zákazu kouří nebo rozdělávají oheň, je častou příčinou požárů. Oheň se může také snadno rozšířit i při pálení klestu. S přibývajícím suchem a vysokými teplotami v létě je riziko požárů stále vyšší. Proto odborníci z lesnických fakult České republiky, dřevařské fakulty na Slovensku a Hasičského záchranného sboru ČR komplexně zpracovali aktuální poznatky o lesních požárech, jejich rozdělení, charakteristika, způsoby prevence a postupy zdolávání lesních požárů.

1. 4. 2017 požár lesa, Vilémovice, okr. Blansko, plocha 2 ha, nepřístupný členitý terén, zásah znesnadňoval velmi silný vítr, použití jednoduchých hasicích prostředků, letecké hašení, přistaveno mobilní operační pracoviště, dálková doprava vody.

22. 6. 2017 požár lesa, Vracov, okr. Hodonín, plocha 9 ha, rychlé šíření v období sucha, použití jednoduchých hasicích prostředků, dálková doprava vody, 1 zraněný hasič.

Na těchto dvou případech z loňského roku (Zdroj: Ročenka HZS 2017) jsou zaznamenány klíčové problémy, které znesnadňují práci hasičům, a to nepřístupný terén, sucho a s tím spojený úbytek zdrojů vody využitelných k hašení lesních požárů. Odborníci ve své studii nabízejí možnosti, jak situaci řešit. Důležitá je podle nich spolupráce mezi majiteli lesů, hasičským záchranným sborem a obcemi.

Hašení lesního požáru, autorské právo: https://cz.123rf.com/profile_toa55

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

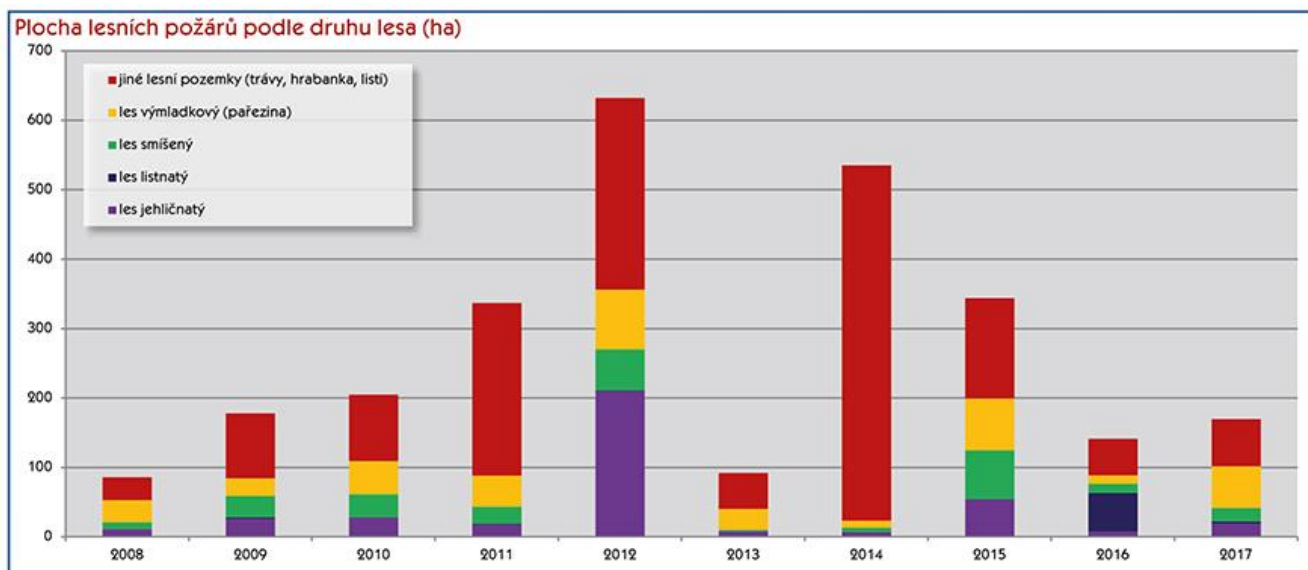
Základními právními předpisy, které vymezují a upravují činnosti v lese, jsou **zákon č. 289/1995 o lesích a zákon č. 133/1985 o požární ochraně**. „Požáry v lesích jsou zpravidla důsledkem činnosti člověka. Z tohoto důvodu zákon č. 289/1995 zakazuje v lese kouření a rozdělávání či udržování otevřených ohňů. Vyhlášení zákazu vstupu do lesního komplexu na základě rozhodnutí státní správy či obce např. v extrémně suchých obdobích velmi výrazně pomáhá k omezení iniciačního zdroje hoření (člověka) z lesních majetků,“ uvádějí autoři studie v čele s profesorem Jaroslavem Holušou a Romanem Berčákem z České zemědělské univerzity.

Lesy České republiky, s. p. (LČR), se snaží lesním požárům předcházet ve třech krocích:

- Cíleně **působit na veřejnost, návštěvníky lesa a především na děti ve školním věku** s využitím lesní pedagogiky. Na veřejnost LČR působí také budováním zařízení k odpočinku v lese a prostřednictvím informačních tabulí umístěných v místech vzniku lesních požárů.
- Druhým preventivním krokem je příprava lesního personálu k požární ochraně a dále přijatá **opatření k provádění požárně nejnebezpečnější činnosti v lese – pálení klestu. To je povinné předem oznámit HZS ČR**, který může stanovit další podmínky pro tuto činnost, popřípadě může takovou činnost zakázat. Pro snazší oznámení zřídil HZS ČR portál na webové adrese: <https://paleni.izscr.cz/>.
- Třetím prvkem v prevenci proti vzniku požárů je **Letecká hasičská služba (LHS)**, která je Ministerstvem zemědělství (dále „MZe“) zabezpečována již od r. 1993 v úzké spolupráci s Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR (dále „MV – GŘ HZS ČR“) a od roku 2001 též s Leteckou službou Policie ČR (LS PČR).

Aktuální informace o LHS jsou uváděny na <http://www.hzscr.cz/clanek/letecka-hasiccka-sluzba.aspx>.

Nezbytnou součástí prevence je znalost vodních zdrojů využitelných k hašení. Tyto seznamy jsou předávány Hasičským záchranným sborům jednotlivých krajů. Neexistuje však koncepce budování zdrojů vody v lesích. V minulosti měly významné postavení na úrovni Lesních závodů požární plány, jejichž cílem bylo zvýšit připravenost k účinné lokalizaci a eliminaci vzniklých lesních požárů. V lesních komplexech tvořených lesy různých vlastníků při vzniku lesního požáru takový dokument chybí.

graf: plocha lesních požárů podle druhu lesa (ha), zdroj Statistická ročenka HZS 2017

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

„Považujeme za nezbytné vytvořit požární plány pro územní celky v katastru obcí, na jejichž zpracování by se podíleli vlastníci lesa, obce a HZS. Jejich příprava by mohla upozornit na potenciální rezervy některých území v dostupnosti zdrojů požární vody nebo kvalitě lesní cestní sítě (únosnost, točny, výhybny).“ upozorňují autoři. V současnosti mohou lesníci, popřípadě vlastníci lesů ke zjištění potenciálního rizika požáru nebo míry sucha na svých lesních majetcích využít například portál Intersucho nebo portál Českého hydrometeorologického ústavu, zobrazující **index nebezpečí požáru** v rámci tzv. ohňové sezóny, která zahrnuje období od 1. dubna do 31. října.

„Je evidentní, že vlhkost vzduchu, míra sucha, index nebezpečí požáru, předpověď počasí apod. jsou důležité identifikátory pro potenciál vzniku lesního požáru, snaha a čas vynaložený na analyzování těchto hodnot zvyšuje schopnost předpovídat riziko vzniku požáru. Předcházení výrazným ekonomickým ztrátám shromažďováním dat a informací je již poměrně snadnou záležitostí a apelujeme na lesníky a vlastníky lesních pozemků k využívání těchto „pomocných“ technologií a poznatků,“ zdůrazňují odborníci.

Za další vhodný a logický krok považují vytvoření chybějící koncepce budování vodních zdrojů využitelných k hašení. Za velmi užitečné považují také **motivovat vlastníky lesa k rekonstrukci a stavbě kvalitních lesních cest sjízdných hasičskou technikou** a zvýšit tím pravděpodobnost úspěšnější a rychlejší likvidace vzniklého požáru. Za nejtěžší úkol považují **vytvoření systému efektivního informování a osvěty** obyvatelstva se snahou snížit počet nedbalostně vzniklých lesních požárů.

Počet požárů v lesnictví v roce 2017, zdroj Statistická ročenka HZS ČR:

Počet požárů	podíl v %	Index %	Přímá škoda v tis. Kč	Podíl v %	Index %	Usmrceno	Zraněno
1 076	6,42	99	31 858,40	0,87	165	2	8

Podle zpracované databáze lesních požárů bylo v ČR za období let 2006 až 2015 zaznamenáno 7255 lesních požárů. Z celkového počtu byla u 2438 požárů (33,60 %) iniciátorem **zápalka, cigaretový nedopalek nebo zakládání ohňů v porostech**. Požárů s neobjasněnou příčinou bylo 1729 (23,83 %), iniciátor nebyl došetřován u 2382 požárů (32,83 %). V 96 (1,32 %) případech byl za příčinu označen atmosférický výboj. Padesát dva požárů (0,71 %) způsobila jiskra z motorových vozidel a ve zbylých případech 7,71 % událostí byl požár způsoben různými iniciačními zdroji (elektrický výboj, pyrotechnika, povrchové teplo, sálavé teplo, tekutý kov apod.); některé z těchto případů byly označeny jako „jiný“ iniciátor.

Podrobný článek s názvem Lesní požáry v České republice – charakteristika, prevence a hašení byl zveřejněn ve Zprávách lesnického výzkumu: <http://www.vulhm.cz/sites/File/ZLV/fulltext/533.pdf>.

Tento článek navazuje na první část s názvem Lesní požáry v České republice – definice a rozdělení: <http://www.vulhm.cz/sites/File/ZLV/fulltext/523.pdf>

Příspěvky byly podpořeny projektem NAZV - QJ1620454: Zdroje vody v krajině ve vztahu k hašení lesních požárů a projektem České zemědělské univerzity IGA C02/18.

Kontakt na řešitele projektu:

prof. Jaroslav Holuša: hokusaj@seznam.cz; Ing. Roman Berčák: r.bercak@seznam.cz